

Monika Iżewska

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

monikaizewska151@gmail.com

Podatek dochodowy od osób fizycznych i prawnych w faktoringu odwróconym

Personal Income Tax and Corporate Income Tax in Reverse Factoring

STRESZCZENIE

W artykule zaprezentowano istotę umowy faktoringu odwróconego wraz z jej skutkami na gruncie podatku dochodowego od osób fizycznych i podatku dochodowego od osób prawnych. Istotną część opracowania stanowi problematyka opodatkowania tymi podatkami stron umowy faktoringu odwróconego. Na początku omówiono opodatkowanie faktora i faktoranta jako klienta instytucji faktoringowej. Przedstawiona została również sytuacja prawna dostawcy towarów i usług, który jest pierwotnym wierzycielem faktoranta. Przy każdej ze stron tej umowy zwrócono uwagę na elementy istotne dla charakterystyki podatków dochodowych, takie jak: źródło przychodów, koszty uzyskania przychodów, dochód, moment powstania przychodu. W podsumowaniu stwierdzono, że faktoring odwrócony jest umową coraz częściej zawieraną przez małych i średnich przedsiębiorców, dlatego warto bliżej się jej przyjrzeć w kontekście podatków dochodowych.

Słowa kluczowe: faktoring odwrócony; faktor; podatek dochodowy od osób fizycznych; podatek dochodowy od osób prawnych

WSTĘP

Umowa faktoringu odwróconego jest coraz częściej zawierana przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Na przestrzeni kilku ostatnich lat okazało się, jak duże trudności w interpretacji i stosowaniu przepisów wynikających z ustaw regulujących podatki dochodowe napotykały strony tej umowy, organy podatkowe oraz sądy administracyjne. Warto przyjrzeć się zagadnieniom opodatkowania podmiotów występujących w transakcjach faktoringu odwróconego podatkiem dochodowym.

W transakcji faktoringu odwróconego bierze udział klient faktoringowy (faktorant), instytucja faktoringowa (faktor) oraz dostawcy klienta faktoringowego. Jednak stronami umowy tego typu faktoringu są tylko faktor i faktorant. Wszystkie wyżej wymienione podmioty transakcji tego faktoringu podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych lub prawnych. Opodatkowanie to różni się dla tych podmiotów i w konsekwencji rodzi dla nich odmienne skutki. Zostanie więc ono przedstawione z perspektywy zarówno stron umowy faktoringowej, jak i dostawców faktoranta.

OPODATKOWANIE PODATKIEM DOCHODOWYM FAKTORANTA

Faktorant jest klientem instytucji faktoringowej, a także przedsiębiorcą prowadzącym pozarolniczą działalność gospodarczą w rozumieniu art. 5a ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych¹. Nabywa on towary lub usługi u stałych dostawców i w związku z tym ma wobec nich zobowiązania. W celu usprawnienia płynności finansowej swojego przedsiębiorstwa zawiera on umowę z instytucją faktoringową, zwaną umową faktoringu odwróconego. Dzięki temu faktor spłaci jego zobowiązania w terminie, a faktorant zyska dłuższy termin płatności. W zależności od tego, w jakiej formie prawnej faktorant prowadzi swoją działalność, będzie podlegał obowiązkowi podatkowemu na zasadach określonych w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych lub od osób fizycznych.

Zgodnie z art. 24a u.p.d.o.f. oraz art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o rachunkowości osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie wykonujące działalność gospodarczą są obowiązane prowadzić podatkową księgę przychodów i rozchodów albo księgi rachunkowe, jeżeli ich przychody za poprzedni rok podatkowy wyniosły w walucie polskiej co najmniej równoważność 1 200 000 euro. Obowiązek prowadzenia ewidencji rachunkowej został nałożony na podstawie art. 9 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych² także na podatników podatku dochodowego od osób prawnych.

Przedmiotem umowy faktoringu odwrotnego są zobowiązania faktoranta oraz usługi świadczone przez faktora na rzecz faktoranta. Usługami tymi są: usługi związane z funkcją finansową faktoringu (obejmujące między innymi spłatę zobowiązań faktoranta), usługi administracyjne (polegające na procesie administrowania i zarządzania zobowiązaniami faktoranta, monitorowaniu terminów płatności

¹ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2012 r., poz. 361), dalej jako: u.p.d.o.f.

² Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 851), dalej jako: u.p.d.o.p.

zobowiązań, prowadzeniu rozliczeń z dostawcami, sporządzaniu raportów), usługi związane z funkcją zabezpieczającą (polegające na podejmowaniu ryzyka wypłacalności faktoranta i gwarantujące zapłatę dostawcom faktoranta) oraz usługi dodatkowe świadczone przez faktora w ramach kompleksowej usługi faktoringu (mogą to być usługi prawne, księgowość, prowadzenie doradztwa finansowego oraz różnego rodzaju analiz). Te wszystkie usługi nie są jednak świadczone przez faktora za darmo. Pobiera on bowiem różnego rodzaju prowizje, odsetki liczone od dnia uregulowania należności faktoranta przez faktora do dnia rozliczenia się faktoranta z faktorem, ewentualne odsetki za opóźnienia w spłacie zobowiązań wobec faktora oraz opłaty za świadczone usługi dodatkowe. Te wszystkie odsetki, opłaty i prowizje stanowią wynagrodzenie faktora za świadczone przez niego usługi³.

W świetle dotychczasowych rozstrzygnięć i interpretacji indywidualnych wydanych przez organy podatkowe nie budzi wątpliwości możliwość zaliczenia wyżej wymienionych wydatków ponoszonych przez faktoranta do pośrednich kosztów uzyskania przychodu. Faktoring odrotny ma bowiem głównie zastosowanie do faktur zakupu towarów handlowych stanowiących kategorię kosztów bezpośrednich⁴. Zgodnie z art. 22 ust. 1 u.p.d.o.f. lub art. 15 ust. 1 u.p.d.o.p. kosztami uzyskania przychodów są koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów, z wyjątkiem kosztów wymienionych w art. 23 ust. 1 u.p.d.o.f. lub art. 16 ust. 1 u.p.d.o.p. W świetle interpretacji organów podatkowych, orzecznictwa oraz wyjaśnień zawartych w literaturze przedmiotu uważa się, że aby wydatek poniesiony przez podatnika stanowił dla niego koszt uzyskania przychodu, musi spełniać konieczne warunki. Powinien być poniesiony przez podatnika w celu, o którym mówi art. 22 ust. 1 u.p.d.o.f. lub art. 15 ust. 1 u.p.d.o.p., czyli ostatecznie musi: zostać pokryty z jego zasobów majątkowych, być definitywny (tj. nie może podlegać zwrotowi), pozostawać w związku z prowadzoną przez podatnika działalnością gospodarczą, być właściwie udokumentowany oraz nie może znajdować się w grupie wydatków, które zgodnie z art. 23 ust. 1 u.p.d.o.f. lub art. 16 ust. 1 u.p.d.o.p. nie stanowią kosztów uzyskania przychodów⁵.

Dla prawidłowego omówienia opodatkowania podatkami dochodowymi faktoranta istotny jest dochód, który stanowi przedmiot opodatkowania tymi podatkami. W przypadku obu podatków dochodem ze źródła przychodów jest nadwyżka sumy przychodów z tego źródła nad kosztami ich uzyskania, osiągnięta w roku podatkowym, a pomocniczo – do celów poboru zaliczek na te podatki – także w miesiącu. Widać zatem, jak istotna jest rola kosztów uzyskania przychodów

³ Zob. szerzej: K. Kreczmańska-Gigol, *Faktoring a struktura kapitału*, Warszawa 2013, s. 34–39.

⁴ Wyrok WSA w Gliwicach z dnia 24 czerwca 2015 r., I SA/Gl 383/15, www.orzeczenia.nsa.gov.pl.

⁵ Zob. Z. Biskupski, *Faktoring w praktyce*, Warszawa 2014, s. 96.

przy opodatkowaniu podatkami dochodowymi. Okoliczność istnienia okresów rozliczeniowych powoduje, że konieczne staje się odpowiednie przyporządkowanie kosztów uzyskania przychodów do przychodów w odpowiednich okresach czasowych, mając na uwadze związek funkcjonalny między poniesionym kosztem a uzyskanym przychodem. Ważne jest też prawidłowe określenie momentu poniesienia kosztu przez podatnika⁶.

Dla faktoranta, który będzie dokonywał odliczenia od uzyskanego przychodu kosztów jego uzyskania (tj. wynagrodzenia należnego faktorowi za świadczone usługi) istotne jest prawidłowe określenie dnia poniesienia przez niego tych kosztów. W podatku dochodowym od osób fizycznych obowiązuje ogólna zasada wyrażona w art. 22 ust. 4 u.p.d.o.f. Stanowi ona, że koszty uzyskania przychodów są potrącane tylko w tym roku podatkowym, w którym zostały poniesione. Na odmiennych zasadach koszty są potrącane w przypadku podatników, którzy prowadzą księgi rachunkowe lub podatkowe księgi przychodów i rozchodów. Zgodnie z art. 22 ust. 5c u.p.d.o.f. lub art. 15 ust. 4d u.p.d.o.p. koszty uzyskania przychodów, inne niż koszty bezpośrednio związane z przychodami, są potrącane w dacie ich poniesienia. Natomiast dniem poniesienia kosztu uzyskania przychodów jest dzień, na który ujęto, czyli zaksięgowano, koszt w księgach rachunkowych na podstawie otrzymanej faktury. Fakturę taką instytucja faktoringowa obowiązana jest dostarczyć faktorantowi po uregulowaniu za niego zobowiązań i dokonaniu odpowiednich rozliczeń, zgodnie z zawartą między nimi umową. Najczęściej terminem otrzymania takiej faktury jest koniec danego miesiąca. Inaczej określa się dzień poniesienia kosztu uzyskania przychodów u podatników prowadzących podatkowe księgi przychodów i rozchodów. Dla tych podatników dniem poniesienia kosztu uzyskania przychodów jest dzień wystawienia faktury, która stanowi podstawę do zaksięgowania kosztów.

Wynagrodzenie należne dla faktora, a stanowiące koszt uzyskania przychodu dla faktoranta, dla dokładniejszego określenia dnia poniesienia tych kosztów zostanie podzielone na następujące części: część finansowa (odsetki za świadczone przez faktora usługi, ewentualne odsetki za opóźnienie w spłacie zobowiązania), część administracyjna (provizje faktoringowe i opłaty za świadczone przez faktora usługi dodatkowe) i część związana z poniesieniem opłat wstępnych, które są związane z koniecznością rozpatrzenia wniosku faktoringowego, określenia limitu faktoringowego, oceny wypłacalności potencjalnego klienta itp.

Wydatki związane z częścią finansową zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 32 u.p.d.o.f. lub odpowiednio art. 16 ust. 1 pkt 11 u.p.d.o.p. nie są zaliczane do kosztów uzyskania przychodu jako naliczone, lecz niezapłacone albo umorzone odsetki od zobowiązań, w tym od pożyczek i kredytów. Wyłączenie to nie dotyczy więc zapłaconych odsetek od zobowiązań. Oznacza to, że odsetki wyszczególnione na fakturze od faktora (tj.

⁶ Zob. A. Bartosiewicz, R. Kubacki, *PIT. Komentarz 2015*, Warszawa 2015, art. 22 u.p.d.o.f., LEX.

odsetki za usługi faktora oraz odsetki za opóźnienia w spłacie zobowiązań wobec faktora) są kosztem uzyskania przychodów w momencie zapłaty. Będą one zatem kosztem podatkowym w miesiącu następnym po otrzymaniu faktury od faktora, zgodnie z terminem płatności⁷. Natomiast poniesione wydatki związane z częścią administracyjną, jako pośrednie koszty uzyskania przychodu, przy założeniu, że faktorant dokonuje zakupu towarów czy usług stanowiących bezpośrednie koszty uzyskania przychodu, zostaną uznane jako koszty poniesione w dniu ujęcia otrzymanej od faktora faktury w księgach rachunkowych, a przez faktoranta prowadzącego księgi przychodów i rozchodów – w dniu wystawienia faktury.

Pamiętać należy, że umowa faktoringu odwróconego jest zawierana na dłuższy czas, często przekraczający rok podatkowy i bardzo rzadko się z nim pokrywa. W związku z tym niektóre wynikające z niej usługi (przede wszystkim usługi dodatkowe) świadczone są przez faktora w charakterze ciągłym. Wydatki ponoszone przez faktoranta z tytułu tych świadczonych usług (prowizje i opłaty) jako koszty uzyskania przychodu potrącane są więc często na innych niż wspomniane wyżej zasadach. Zgodnie z art. 22 ust. 5c u.p.d.o.f. i odpowiednio art. 15 ust. 4d u.p.d.o.p. jeżeli dotyczą one okresu przekraczającego rok podatkowy, a nie jest możliwe określenie, jaka ich część dotyczy danego roku podatkowego, to w takim przypadku stanowią koszty uzyskania przychodów proporcjonalnie do długości okresu, którego dotyczą.

OPODATKOWANIE FAKTORA PODATKIEM DOCHODOWYM

Faktor w praktyce jest bankiem (państwowym, spółdzielczym lub spółką akcyjną) albo wyspecjalizowaną faktoringową spółką prawa handlowego (spółką jawną, komandytową, komandytowo-akcyjną, z o.o., akcyjną). Rzadziej faktor bywa osobą fizyczną prowadzącą działalność w zakresie faktoringu⁸. Jak widać, w zależności od formy organizacyjno-prawnej swojej działalności, faktor może być opodatkowany podatkiem dochodowym od osób fizycznych lub prawnych. W praktyce jednak funkcję faktora spełnia bank, który podlega obowiązkowi podatkowemu określönemu w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych. Rola faktora w umowie faktoringu odwróconego sprowadza się do spełnienia zobowiązania faktoranta w wyniku zapłaty za nabywane przez faktoranta towary lub usługi na rzecz przedsiębiorcy (dostawcy), po czym następuje subrogacja, czyli wstąpienie w prawa dotychczasowego wierzyciela.

Omawiając kwestię opodatkowania faktora podatkami dochodowymi, należy zwrócić uwagę na dokładne określenie jego przychodu oraz datę powstania tego

⁷ M. Tokarski, *Faktoring w małych i średnich przedsiębiorstwach*, Kraków 2005, s. 130.

⁸ G. Kozieł, *Umowa faktoringu*, [w:] *Umowy w obrocie gospodarczym*, red. A. Kidyba, Warszawa 2015, s. 503.

przychodu i możliwość odliczenia kosztów jego uzyskania. Przychodem dla faktora są różnego rodzaju odsetki, prowizje i opłaty za świadczone przez niego usługi, związane głównie z finansowaniem i administrowaniem zobowiązań faktoranta. Zgodnie z art. 12 ust. 3 u.p.d.o.p. lub art. 14 ust. 1 u.p.d.o.f. za przychody związane z działalnością gospodarczą, osiągnięte w roku podatkowym, uważa się także należne przychody, choćby nie zostały jeszcze faktycznie otrzymane, po wyłączeniu wartości zwróconych towarów, udzielonych bonifikat i skont. Ta metoda kwalifikacji przychodów do opodatkowania zwana jest metodą memoriałową. Jest ona typowa dla opodatkowania przedsiębiorczości i nakazuje zaliczać przychody do opodatkowania w momencie powstania wierzytelności o wypłatę tych przychodów na rzecz podatnika, niezależnie od terminu ich pokrycia⁹. Natomiast w myśl art. 12 ust. 3a u.p.d.o.p. lub art. 14 ust. 1c u.p.d.o.f. za datę powstania tego przychodu uważa się dzień wydania rzeczy, zbycia prawa majątkowego lub wykonania usługi albo częściowego wykonania usługi, nie później niż dzień wystawienia faktury albo uregulowania należności.

Wynagrodzenie faktora – w części, na którą składają się odsetki (liczone od dnia uregulowania należności przez faktora wierzycielom faktoranta do dnia zapłaty przez faktoranta faktorowi) oraz ewentualne odsetki za opóźnienia w spłacie faktora – powstaje w momencie zapłaty za fakturę przez faktoranta. Świadczy o tym treść art. 12 ust. 4 pkt 2 u.p.d.o.p. lub art. 14 ust. 3 pkt 2 u.p.d.o.f., które stanowią, że do przychodów nie zalicza się kwot naliczonych, lecz nieotrzymanych odsetek od należności, w tym od udzielonych pożyczek (kredytów). Odsetki faktoringowe są odsetkami od należności, o których mowa w tym przepisie. W wyniku zawartej umowy faktoringu, po uregulowaniu przez faktora zobowiązań faktoranta wobec jego dostawców, odsetki faktoringowe jako element wynagrodzenia faktora za świadczoną usługę będą stanowiły odsetki od należności. Jak widać, faktorowi przysługuje zarówno należność, jak i odsetki faktoringowe od tego samego podmiotu, jakim jest faktorant. Momentem powstania przychodu z tej części wynagrodzenia faktora jest dzień zapłaty tych odsetek przez faktoranta¹⁰.

Druga część wynagrodzenia faktora to różnego rodzaju prowizje faktoringowe i opłaty za usługi dodatkowe. Ogólna reguła mówiąca o dacie ich powstania zawarta jest w art. 12 ust. 3a u.p.d.o.p. lub art. 14 ust. 1 u.p.d.o.f. Z artykułów tych wynika, że datą powstania tego przychodu faktora jest dzień wykonania usługi albo częściowego wykonania usługi, nie później niż dzień wystawienia faktury. Należy jednak pamiętać o tym, że niektóre usługi dodatkowe świadczone przez faktora mogą mieć charakter tzw. usług ciągłych. Przykładem tego typu usług mogą być usługi doradztwa prawnego świadczone przez faktora w ramach umowy faktoringu odwróconego. Zgodnie z art. 12 ust. 3c u.p.d.o.p. lub art. 14 ust. 1e u.p.d.o.f., jeżeli strony ustalą,

⁹ P. Smoleń, *Prawo podatkowe*, Warszawa 2015, s. 369–370.

¹⁰ Zob. M. Tokarski, *op. cit.*, s. 129.

iz usługa jest rozliczana w okresach rozliczeniowych, za datę powstania przychodu uznaje się ostatni dzień okresu rozliczeniowego określonego w umowie lub na wystawionej fakturze (dzień, miesiąc itp.), nie rzadziej niż raz w roku¹¹.

Od uzyskanego przez siebie przychodu faktor także posiada możliwość odliczenia kosztów jego uzyskania. Koszty te mogą być kosztami bezpośrednio związanymi z przychodami lub innymi. Te pierwsze, zgodnie z art. 15 ust. 4c u.p.d.o.p. lub art. 22 ust. 5b u.p.d.o.f., są potrącalne w roku podatkowym następującym po roku, za który sporządzane jest sprawozdanie finansowe lub składane zeznanie. Natomiast koszty uzyskania przychodów inne niż koszty bezpośrednio związane z przychodami są potrącalne w dacie ich poniesienia, zgodnie z art. 15 ust. 4d u.p.d.o.p. lub art. 22 ust. 5c u.p.d.o.f. Datą poniesienia tych kosztów jest dzień, na który ujęto koszt w księgach rachunkowych na podstawie otrzymanej faktury albo innego dowodu w przypadku jej braku. Kosztami tymi są koszty pośrednie oraz inne koszty dotyczące całokształtu działalności faktora. Chodzi tu np. o koszty obsługi prawnej, windykacji, ubezpieczenia itp.

Faktor narażony jest także na różnego rodzaju straty, które może ponieść w związku z niewypłacalnością klienta lub jego nierzetelnością. Stratę należy rozumieć zgodnie z art. 7 ust. 2 u.p.d.o.p. lub odpowiednio art. 9 ust. 2 u.p.d.o.f. Jeśli chodzi o te straty, należy przyznać, że jeżeli faktorem jest bank, to znajduje się on na dużo lepszej pozycji niż inna instytucja faktoringowa. Bank może bowiem pokryć owe straty z utworzonej przez siebie tzw. rezerwy na ryzyko ogólne, powstałej zgodnie z art. 130 ustawy prawo bankowe. Natomiast art. 15 ust. 1h u.p.d.o.p. umożliwia zaliczenie strat pokrytych z tej rezerwy do kosztów uzyskania przychodu. Zmniejszanie tych rezerw stanowi zatem koszt podatkowy. Pozostałe instytucje faktoringowe, które podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych lub fizycznych, jeżeli poniosły stratę, to – zgodnie z art. 7 ust. 5 u.p.d.o.p. lub odpowiednio art. 9 ust. 3 u.p.d.o.f. – mogą o wysokość straty ze źródła przychodów obniżyć dochód uzyskany z tego źródła w najbliższych następujących po sobie pięciu latach podatkowych. Jedynym ograniczeniem jest to, że wysokość obniżenia w którymkolwiek z tych lat nie może przekroczyć 50% kwoty poniesionej straty.

OPODATKOWANIE DOSTAWCY TOWARÓW I USŁUG – PIERWOTNEGO WIERZYCIELA FAKTORANTA

Mimo że pierwotny wierzyciel faktoranta nie jest stroną umowy faktoringu odwróconego, to jednak jest podmiotem, dla którego termin spełnienia świadczenia przez faktora może stanowić swego rodzaju problem wobec konieczności

¹¹ Por. R. Jurkiewicz, *Faktoring – skutki podatkowe*, [w:] *Faktoring. Almanach Polskiego Związku Faktorów*, red. T. Biernat, Warszawa 2013, s. 93.

prawidłowego ustalenia przez niego momentu powstania przychodu. Problem ten związany jest z jednym z dwóch rodzajów faktoringu odwróconego. Mowa tu o tzw. faktoringu dyskontowym.

Istota faktoringu dyskontowego sprowadza się do tego, że dostawca otrzymuje swoją wierzytelność w terminie wcześniejszym niż termin ustalony pierwotnie z odbiorcą jego towarów lub usług, tj. klientem instytucji faktoringowej. Dostawca jest jednak przygotowany na taką ewentualność z uwagi na treść zawartej ze swoim klientem umowy sprzedaży. Firma faktoringowa dokonuje więc wcześniejszej spłaty zobowiązań swojego klienta, niż wynika to z terminu płatności na wystawionej przez dostawcę fakturze. Właśnie dzięki przedterminowemu spełnieniu świadczenia dostawca może wcześniej korzystać z uzyskanych środków pieniężnych i dlatego w zamian często udziela on skonta¹². Skonto jest zatem procentowym pomniejszeniem należności udzielanym kontrahentowi jako gratyfikacja za zapłatę należności przed upływem określonego terminu płatności. Jest to swego rodzaju upust ceny, którego zasady udzielenia powinny być określone w umowie sprzedaży. Skonto nie może być jednak uznane za koszt uzyskania przychodu. W świetle art. 12 ust. 3 u.p.d.o.p. lub art. 14 ust. 1 u.p.d.o.f. za przychody związane z działalnością gospodarczą, osiągnięte w roku podatkowym, uważa się także należne przychody, choćby nie zostały jeszcze faktycznie otrzymane, po wyłączeniu wartości zwróconych towarów, udzielonych bonifikat i skont.

Natomiast zgodnie z art. 12 ust. 3a u.p.d.o.p. lub art. 14 ust. 1c u.p.d.o.f. datą powstania przychodu jest dzień wydania rzeczy, zbycia prawa majątkowego lub wykonania usługi albo częściowego wykonania usługi, nie później niż dzień wystawienia faktury albo uregulowania należności. O momencie powstania przychodu decyduje to, które z wyżej wymienionych zdarzeń zachodzi jako pierwsze. Najczęściej momentem tym jest dzień wydania rzeczy lub wykonania usługi z racji tego, że faktura w większości przypadków wystawiana jest później. Art. 106i ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług¹³ dopuszcza także wcześniejsze wystawienie faktury, tj. najwcześniej 30. dnia przed momentem powstania obowiązku w podatku od towarów i usług i nie później niż 15. dnia miesiąca następującego po tym momencie¹⁴.

W faktoringu odwróconym dyskontowym, po wcześniejszym uregulowaniu zobowiązania faktoranta przez faktora, dostawca zobowiązany jest wystawić fakturę korygującą. Obniża ona pierwotnie wykazany przychód. Przyczyną wystawienia

¹² A. Wawryszczuk-Misztal, *Wykorzystanie faktoringu odwróconego w zarządzaniu płynnością przedsiębiorstw*, „Zarządzanie i Finanse” 2013, nr 1, cz. 4, s. 584.

¹³ Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2004 r., nr 54, poz. 535).

¹⁴ P. Małecki, M. Mazurkiewicz, *CIT. Komentarz 2015. Podatki i rachunkowość*, Warszawa 2015, art. 12 u.p.d.o.p., LEX.

takiej faktury są warunki umowne – konieczność udzielenia skonta w przypadku wcześniejszej płatności. Faktura korygująca wykazuje właściwy (tj. obniżony) przychód ze sprzedaży. Zgodnie z art. 12 ust. 3j u.p.d.o.p. lub art. 14 ust. 1m u.p.d.o.f. jeżeli korekta przychodu nie jest spowodowana błędem rachunkowym lub inną oczywistą omyłką, korekty dokonuje się przez zmniejszenie lub zwiększenie przychodów osiągniętych w okresie rozliczeniowym, w którym została wystawiona faktura korygująca lub – w przypadku braku faktury – inny dokument potwierdzający przyczyny korekty. Natomiast jeżeli w tym okresie rozliczeniowym podatnik nie osiągnął przychodów lub osiągnięte przychody są niższe od kwoty zmniejszenia, podatnik jest obowiązany zwiększyć koszty uzyskania przychodów o kwotę, o którą nie zostały zmniejszone przychody. Jak widać, korekta przychodu wynikająca z faktury korygującej powinna być odnoszona do przychodu osiągniętego w bieżącym okresie rozliczeniowym, w którym została wystawiona faktura korygująca, ponieważ późniejsze wystawienie faktury korygującej spowoduje zmianę daty powstania tego przychodu.

PODSUMOWANIE

Zagadnienie opodatkowania usługi faktoringu odwróconego jest dość złożone i problematyczne. Wobec tego, że ustawy o podatkach dochodowych nie stanowią wprost nic o opodatkowaniu faktora i faktoranta, konieczne jest dokonanie właściwej interpretacji zamieszczonych w nich przepisów. Kluczowe jest ustalenie przez podatnika właściwego momentu powstania przychodu, prawidłowe wyznaczenie kosztów jego uzyskania oraz rozliczenie ewentualnej straty. Warto bliżej i bardziej wnikliwie spojrzeć na to zagadnienie chociażby dlatego, że usługa faktoringu odwróconego cieszy się coraz większą popularnością wśród przedsiębiorców.

BIBLIOGRAFIA

- Bartosiewicz A., Kubacki R., *PIT. Komentarz 2015*, Warszawa 2015.
Biskupski Z., *Faktoring w praktyce*, Warszawa 2014.
Jurkiewicz R., *Faktoring – skutki podatkowe*, [w:] *Faktoring. Almanach Polskiego Związku Faktorów*, red. T. Biernat, Warszawa 2013.
Kozieł G., *Umowa factoringu*, [w:] *Umowy w obrocie gospodarczym*, red. A. Kidyba, Warszawa 2015.
Kreczmańska-Gigol K., *Faktoring a struktura kapitału*, Warszawa 2013.
Małecki P., Mazurkiewicz M., *CIT. Komentarz 2015. Podatki i rachunkowość*, Warszawa 2015.
Smoleń P., *Prawo podatkowe*, Warszawa 2015.
Tokarski M., *Faktoring w małych i średnich przedsiębiorstwach*, Kraków 2005.
Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2012 r., poz. 361).

Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 851).

Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2004 r., nr 54, poz. 535).

Wawryszczuk-Misztal A., *Wykorzystanie faktoringu odwrotnego w zarządzaniu płynnością przedsiębiorstw*, „Zarządzanie i Finanse” 2013, nr 1, cz. 4.

Wyrok WSA w Gliwicach z dnia 24 czerwca 2015 r., I SA/GI 383/15, www.orzeczenia.nsa.gov.pl.

SUMMARY

The article presents the essence of reverse factoring with financial consequences in the nature of Personal Income Tax and Corporate Income Tax. The important part of this paper are issues of taxation the parties of this contract. At the beginning author indicates the taxation of the factor and the customer of the factoring institution. The article also points out the legal status of the supplier of the goods who is an original creditor of the customer of the factoring institution. The author pays attention to the important elements which are characteristic for the income tax such like the source of revenue, the tax deductible expenses and the moment of occurrence of income. The author concludes that the reverse factoring is becoming more and more popular contract among the small and medium enterprises so it is worth to see into this contract in the income tax context.

Keywords: reverse factoring; factor; personal income tax; corporate income tax